

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

JEL Classification: L74; M40; M41

Тлущкевич Наталія, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-8369-185X>
 n_tluchkevych@ukr.net

Nataliia Tluchkevych, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0002-8369-185X>
 n_tluchkevych@ukr.net

Нужна Оксана, к.е.н., доцент
 Луцький національний технічний університет
<https://orcid.org/0000-0002-4629-4011>
 o_nuzhna@ukr.net

Oksana Nuzhna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Lutsk National Technical University
<https://orcid.org/0000-0002-4629-4011>
 o_nuzhna@ukr.net

УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ СОБІВАРТОСТІ У БУДІВНИЦТВІ

У статті обґрунтовано значення собівартості для управління витратами у будівництві. Метою статті є дослідження теоретичних і методичних підходів до формування собівартості у будівництві та обґрунтування оптимальної методики розрахунку реальної собівартості будівельно-монтажних робіт з метою ефективного управління нею.

Систематизація літературних джерел та підходів до вирішення проблеми формування собівартості у будівництві свідчить про те, що науковці досліджують методику обліку витрат та калькулювання собівартості будівельної продукції, робіт та послуг, склад собівартості та номенклатуру її статей, облікові аспекти відображення собівартості, вплив собівартості на порядок визначення будівельної вартості.

Актуальність вирішення даної наукової проблеми полягає в тому, що питання формування собівартості робіт і послуг для управління собівартістю та прийняття управлінських рішень у будівництві потребують постійного вивчення та перегляду методики розрахунку собівартості відповідно до реалій часу.

Розглянуто особливості формування різних видів собівартості у будівництві, які залежать від особливостей виконання будівельних робіт і послуг. Охарактеризовано порядок розрахунку і склад різних видів собівартості та методи обліку витрат і калькулювання собівартості, які притаманні саме будівельній галузі. Обґрунтовано, що порядок формування собівартості у будівництві залежить від застосовуваної методики обліку витрат і калькулювання собівартості робіт та послуг. Для управлінських потреб порядок розрахунку видів собівартості залежить від мети її формування та цілі управлінського рішення.

Запропоновано для управління витратами у будівництві визначати неповну собівартість (за реальними фактичними змінними витратами, які виникають по мірі здійснення технологічних операцій) та попроцесну собівартість (собівартість кожного технологічного етапу).

Ключові слова: витрати, собівартість, прямі витрати, змінні витрати, будівництво, будівельно-монтажні роботи, управлінський облік, управлінські рішення.

MANAGEMENT ASPECT OF COST IN CONSTRUCTION

The article substantiates the value of cost for cost management in construction. The aim of the article is to study the theoretical and methodological approaches to the formation of cost in construction and substantiation of the optimal method of calculating the real cost of construction work in order to effectively manage it.

Systematization of literature sources and approaches to solving the problem of cost formation in construction shows that scientists study the method of cost accounting and costing of construction products, works

and services, cost composition and nomenclature of its articles, accounting aspects of cost reflection, the impact of cost on the order of construction. value.

The urgency of solving this scientific problem is that the formation of the cost of works and services for cost management and management decisions in construction require constant study and revision of the method of calculating the cost in accordance with the realities of time.

Features of formation of various types of prime cost in construction which depend on features of performance of construction works and services are considered. The order of calculation and composition of different types of cost and methods of cost accounting and costing, which are specific to the construction industry, are described. It is substantiated that the order of formation of prime cost in construction depends on the applied technique of the account of expenses and calculation of prime cost of works and services. For management needs, the procedure for calculating the types of costs depends on the purpose of its formation and the purpose of management decisions.

It is proposed to determine the partial cost (according to the actual variable costs that arise as technological operations) and process cost (cost of each technological stage) to manage construction costs.

Key words: costs, cost, direct costs, variable costs, construction, construction and installation work, management accounting, management decisions.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Показник собівартості є одним із основних в складі витрат будь якого економічного суб'єкта. Правильне і своєчасне управління собівартістю напряду впливає на показники прибутковості та рентабельності і дозволяє здійснювати ефективну цінову політику. Економічний зміст собівартості та методика її розрахунку в цілому є загальноприйнятою, однак особливості галузевої специфіки діяльності економічних суб'єктів та технологічні особливості виробничих процесів впливають на порядок формування собівартості та методику її розрахунку саме в управлінському обліку. Зокрема, це стосується саме тих підприємств, які займаються виробництвом продукції, виконанням робіт і наданням послуг, так як для ефективного їх функціонування та прийняття управлінських рішень, управлінський облік витрат необхідний їм як «повітря».

Одним із видів економічної діяльності в Україні є будівництво, яке включає будівництво будівель, споруд, доріг і залізниць та спеціалізовані будівельні роботи. Характерною особливістю будівництва є довготривалий виробничий процес, що вимагає поступового накопичення виробничих витрат і розрахунку фактичної собівартості робіт і послуг по завершенню виробничого процесу, що не завжди відповідає реальному її значенню.

Тому, питання формування собівартості робіт і послуг для управління собівартістю та прийняття управлінських рішень у будівництві потребують постійного вивчення та перегляду методики розрахунку собівартості відповідно до реалій часу.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Систему управлінського і бухгалтерського обліку витрат, методику обліку витрат і калькулювання собівартості у будівництві, визначення вартості будівництва, порядок проведення аналізу і контролю витрат розглядали в свої працях Римар Г.А. (Римар, 2014), Задорожний З.-М.В. (Задорожний, 2007), Осмятченко В.О., Пінчук К.С. (Осмятченко і Пінчук, 2020); Ільяшенко В.А., Юхновська Ю.О. (Ільяшенко і Юхновська, 2013), Кадол Л.В. (Кадол, 2016), Краєвський В.В. (Краєвський, 2020), Дмитренко А.В. (Дмитренко, 2010) та інші.

Практичні питання класифікації витрат у будівництві, склад собівартості будівельно-монтажних робіт, застосування різних методів обліку витрат досліджували Топоркова О.А., Шрубковська В.С., (Топоркова і Шрубковська, 2012), Коба О.В., Миронова Ю.Ю., (Коба і Миронова, 2018), Верхоглядова Н.І., Кононова О.Є., Іваницька Т.Є., (Верхоглядова та ін., 2017), Задорожний, З.-М.В., Крупка, Я.Д. (Задорожний і Крупка, 2020).

Незважаючи на значний науковий доробок, питання методики розрахунку собівартості у будівництві для управління витратами та прийняття управлінських рішень відповідно до реалій часу залишаються відкритими і потребують дослідження.

Цілі статті. Цілями статті є дослідження теоретичних і методичних підходів до формування собівартості у будівництві та обґрунтування оптимальної методики розрахунку реальної собівартості будівельно-монтажних робіт з метою ефективного управління нею.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Види собівартості робіт і послуг у будівництві відрізняються за складом витрат, які включаються та методикою її формування. На методику формування собівартості впливають і особливості виробничого процесу у будівництві: довготривалий виробничий процес, сезонність виконуваних робіт, дотримання вимог Державних стандартів України, чітка послідовність виконання технологічних операцій.

Виробнича собівартість робіт і послуг у будівництві включає виробничі прямі і непрямі (загальновиробничі) витрати, які визначені Методичними рекомендаціями № 573. Так, виробнича собівартість будівельно-монтажних робіт складається з прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат, а також змінних загальновиробничих та постійних розподілених загальновиробничих витрат, пов'язаних з виконанням будівельно-монтажних робіт. При цьому, значна частина прямих витрат є і змінними виробничими витратами, що залежать від обсягу виконаних будівельно-монтажних робіт. Формування прямих і непрямих витрат в управлінському обліку має певні особливості у будівництві. З цього приводу. Задорожний З.М.В та Крупка Я.Д. пропонують трансформацію прямих і непрямих витрат відповідно до вимог бухгалтерського і управлінського обліку (*Задорожний і Крупка, 2020*).

Разом з тим, Методичними рекомендаціями № 573 визначені такі види собівартості: планова (нормативна), що включає витрати на виконання будівельно-монтажних робіт і визначається на підставі техніко-економічних розрахунків з використанням економічно обґрунтованих норм і нормативів затрат на здійснення будівельно-монтажних робіт (за умови нормальної потужності будівельної організації та дотримання планових термінів будівництва, раціонального та ефективного використання виробничих ресурсів та додержання вимог до якості будівництва), а також інженерних розрахунків щодо підвищення організаційно-технічного рівня будівельного виробництва внаслідок здійснення заходів щодо впровадження нової техніки та технологій, удосконалення його організації та управління, інших техніко-економічних чинників; фактична, що включає фактичні витрати будівельної організації, понесені під час виконання будівельно-монтажних робіт.

Вагому частку в структурі собівартості займають саме прямі витрати, до яких входять матеріальні витрати, витрати на оплату праці з відрахуваннями, амортизаційні витрати та інші прямі витрати. За даними Державної служби статистики України у структурі витрат на виробництво продукції (товарів, послуг) у будівництві більше 85% займають матеріальні витрати та витрати на оплату послуг використаних у виробництві: 2018 рік – 87,2%, 2019 рік – 85,7%, 2020 рік – 86,4%. Решта статей витрат складають 1-8%. Це пов'язане з тим, що роботи і послуги будівельної галузі є найбільш матеріаломісткими, і відповідно, саме прямі матеріальні витрати найбільш впливають на величину виробничої собівартості. При цьому, величина матеріальних витрат піддається і найбільшому впливу зовнішніх факторів – зміна ціни на матеріальні ресурси, зміна валютного курсу та інші. Тому, основна увага при управлінні собівартістю у будівництві повинна бути приділена саме оперативному управлінню прямими матеріальними витратами.

На практиці основними статтями собівартості будівельно-монтажних робіт є матеріальні витрати, витрати на оплату праці з відрахуваннями, амортизація машин і обладнання та загальновиробничі витрати. Перелік і склад статей визначається конкретно кожним економічним суб'єктом відповідно до індивідуальних особливостей його діяльності і підлягає обов'язковому відображенню у обліковій політиці.

Досить часто науковці пропонують деталізувати та розширити статті витрат у будівництві. Так, Римар Г.А. удосконалено номенклатуру статей витрат у житловому будівництві, доповнивши її такими статтями як «витрати на відведення і підготовку земельних ділянок, витрати на забезпечення будівництва проектно-кошторисною та дозвільною документацією, витрати на підготовку і введення об'єкта в експлуатацію, витрати на оформлення і передачу права власності на житло інвесторам» (Римар, 2014). Задорожним З.-М.В. удосконалено чинну номенклатуру калькуляційних статей собівартості будівельно-монтажних робіт, зокрема прямих витрат (Задорожний, 2007). Ільяшенко В.А. та Юхновська Ю.О. пропонують таку статтю витрат, як «Витрати на погашення податкових зобов'язань» (Ільяшенко і Юхновська, 2013).

Виробничі непрямі витрати при формуванні собівартості за об'єктами обліку витрат у будівництві підлягають розподілу. Переважно базами розподілу є загальні прямі витрати, прямі витрати на оплату праці, трудові витрати у кількісному виразі та відпрацьований час будівельних машин та обладнання.

Для визначення вартості об'єктів будівельно-монтажних робіт визначають кошторисну та повну собівартість об'єкта будівництва. Кошторисна собівартість включає перелік усіх витрат на їх виконання з детальним поділом за статтями і використовується як для визначення ціни на будівельні роботи і послуги, так і для контролю за величиною витрат. Вона визначається на стадії формування проектно-кошторисної документації для формування договірної ціни. За результатами аналізу порівняльних характеристик систем ціноутворення, формування кошторисної собівартості та її складу у будівництві України і розвинених країнах (США, Канада, Англія, Німеччина) Верхоглядова Н.І., Кононова О.С., Іваницька Т.С. зауважують, що «структура вартості будівельно-монтажних робіт незалежно від країн практично не відрізняється, відмінності є тільки у порядку визначення величини накладних витрат і кошторисного прибутку» (Верхоглядова та ін., 2017). Повна собівартість, яка формується для потреб управлінського обліку включає непрямі виробничі і невиробничі витрати – загальновиробничі витрати, адміністративні та інші операційні витрати. Так, Задорожний З.-М.В. пропонує доповнити перелік витрат статтею «адміністративні витрати» у випадках, передбачених П(С)БО 18, що дасть змогу отримувати детальнішу інформацію про структуру витрат будівельних підприємств працівниками менеджменту (Задорожний, 2006).

При цьому, порядок формування та розподілу непрямих витрат був частково передбачений НСУ «Настанова щодо визначення загальновиробничих та адміністративних витрат і прибутку у вартості будівництва» ДСТУ-Н Б.Д.1.1-3:2013, який від 08.11.2021 року втратив чинність. На заміну Міністерством розвитку громад та територій України прийнятий Наказ «Настанова з визначення вартості будівництва» від 01.11.2021 року № 281. Ці документи застосовуються до будівництва об'єктів, що споруджуються за рахунок бюджетних коштів.

На початку виробничого процесу у будівництві кошторисна собівартість може бути рівною повній собівартості, тоді як по завершенню будівельних робіт повна собівартість формуватиметься за фактичними витратами, понесеними на виконання будівельно-монтажних робіт. Порядок формування собівартості у будівництві залежить і від застосовуваної методики обліку витрат і калькулювання собівартості робіт та послуг – види собівартості залежать від методів обліку витрат (рис. 1).

<p>Позамовний метод</p>	<p>Нормативний метод</p>	<p>Собівартість об'єкта будівництва, робіт та послуг формується за нормативами витрат окремо за кожним замовленням в розрізі технологічних процесів будівництва і будівельно-монтажних робіт. Визначається до початку виконання робіт і надання послуг, для складання кошторису витрат</p>
<p>Собівартість об'єкта будівництва, робіт і послуг формується окремо за кожним замовленням</p>	<p>Попроцесний метод</p>	<p>Собівартість об'єкта будівництва, робіт та послуг формується окремо за кожним технологічним процесом будівництва, який визначений технологією будівництва та виконання будівельно-монтажних робіт. Визначається як до початку виконання робіт і надання послуг, так і по їх завершенню</p>

Рис. 1. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості робіт та послуг у будівництві

Отже, основним методом обліку витрат при розрахунку собівартості у будівництві є саме позамовний метод (до собівартості включаються лише ті витрати, які були понесені на виконання замовлення). Але, галузеві особливості виконання будівельних робіт і надання послуг вимагають паралельного використання і нормативного та попроцесного методів обліку витрат, так як собівартість у будівництві визначається окремо за технологічними етапами, які визначені для певного виду діяльності та з обов'язковим врахуванням норм та нормативів матеріальних, трудових та інших витрат. Це сприяє проведенню постійного контролю за величиною витрат.

На практиці можливе поєднання елементів різних методів обліку витрат і калькулювання собівартості між собою, головне, щоб інформація, яка накопичується в системі обліку господарської діяльності, була придатна для прийняття ефективних управлінських рішень (Верхоглядова та ін., 2017).

Застосування альтернативних методів обліку витрат і калькулювання собівартості у будівництві пропонують Коба О.В. і Миронова Ю.Ю. «необхідно внести зміни до наявних нормативних документів або розробити методичні рекомендації із застосуванням у будівельній галузі методів калькулювання, зокрема таргет-костинг, кайдзен-костинг, бенчмаркінг, TQM, стратегічне управління витратами» (Коба і Миронова, 2018) та Верхоглядова Н.І., Кононова О.Є., Іваницька Т.Є. «точно в строк, таргет-костинг, кайдзен-костинг, бенчмаркінг, TQM (тотальне управління якістю), стратегічний облік витрат («за стадіями життєвого циклу»)» (Верхоглядова та ін., 2017).

Висновки, обговорення та рекомендації. При цьому, для управління витратами у будівництві необхідно визначити: неповну собівартість – за реальними фактичними змінними (прямими) витратами, які виникають по мірі здійснення технологічних операцій; виробничу собівартість – за змінними виробничими витратами та загальну (повну) собівартість за змінними виробничими і невиробничими витратами; попроцесну собівартість в розрізі технологічних етапів – собівартість кожного технологічного етапу (життєвого циклу). Тобто по мірі виконання будівельно-монтажних робіт та складання Акту виконаних робіт з одночасним визнанням доходу економічні суб'єкти зможуть оперативно здійснювати управлінський аналіз, зокрема і маржинальний аналіз. Це сприятиме своєчасному визначенню маржинального прибутку в розрізі технологічних етапів та прийняттю рішення щодо ефективності виконання будівельного замовлення, можливості отримання запланованого прибутку, покриття постійних витрат та зміни собівартості робіт і послуг до завершення виробничого процесу. Формування собівартості за змінними витратами у будівельній галузі підтримують у своїх працях Коба О.В. і Миронова Ю.Ю. (Коба і Миронова, 2018), Верхоглядова Н.І., Кононова О.Є., Іваницька Т.Є. (Верхоглядова та ін., 2017), Ільяшенко В.А. та Юхновська Ю.О. (Ільяшенко і Юхновська, 2013).

Отже, у будівництві порядок розрахунку різних видів собівартості залежить від

мети її формування та цілі управлінського рішення (рис. 2).

Кошторисна собівартість	Включає усі витрати на виконання будівельно-монтажних робіт. Складається до початку виконання робіт і надання послуг	Для визначення ціни, складання проектно-кошторисної документації, кошторису витрат, управлінської звітності
Планова (нормативна) собівартість	Включає витрати на виконання будівельно-монтажних робіт і визначається на підставі техніко-економічних розрахунків з використанням норм і нормативів витрат на здійснення будівельно-монтажних робіт. Складається до початку виконання робіт і надання послуг, а також коригується в ході їх виконання	Для складання проектно-кошторисної документації, управлінської звітності, для контролю витрат
Виробнича собівартість	Включає виробничі прямі і непрямі (загальновиробничі) витрати. Складається до початку виконання робіт і надання послуг та по їх завершенні	Для складання первинних і зведених документів по виконанню робіт і послуг та фінансової і управлінської звітності
Повна собівартість	Включає усі прямі витрати та непрямі виробничі і невиробничі витрати – загальновиробничі витрати, адміністративні та інші операційні витрати. Складається до початку виконання робіт і надання послуг та по їх завершенні	Для складання первинних документів по виконанню робіт і послуг та управлінської звітності
Фактична собівартість	Включає фактичні витрати понесені під час виконання будівельно-монтажних робіт. Складається по завершенні робіт	Для складання первинних і зведених документів по виконанню робіт і послуг та фінансової та управлінської звітності
Собівартість за змінними витратами (неповна)	Включає реальні фактичні змінні (прямі) витрати (виробничі і невиробничі). Складається по завершенні робіт	Для складання управлінської звітності, проведення маржинального аналізу та управління собівартістю
Попроцесна собівартість	Включає виробничі прямі і непрямі (загальновиробничі) витрати в розрізі технологічних етапів (собівартість кожного технологічного етапу).. Складається до початку виконання робіт і надання послуг та по їх завершенні. Включає реальні фактичні змінні (прямі) витрати (виробничі і невиробничі)	Для складання управлінської звітності, проведення управлінського аналізу, контролю за витратами а управління ними в ході кожного технологічного етапу

Рис. 2. Види собівартості у будівництві

При цьому, облікова політика управлінського обліку у будівництві повинна передбачати розрахунок таких видів собівартості та її відображення у внутрішній звітності.

Авторські внески:

- Концептуалізація: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Зберігання даних: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Формальний аналіз: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Придбання фінансування: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Розслідування: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Методика: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Адміністрація проекту: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Ресурси: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Нагляд: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Підтвердження: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Візуалізація: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана
- Написання: Тлущкевич Наталія, Нужна Оксана

Список бібліографічного опису:

1. Верхоглядова, Н.І., Кононова, О.С., & Іваницька, Т.С. (2017). Дослідження теоретико-методичних аспектів обліку та формування ефективної методики обліку та аналізу управління господарською діяльністю будівельного підприємства. Вена: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 62 с.
2. Державна служба статистики. Статистична інформація. Економічна статистика. Економічна діяльність. Діяльність підприємств. Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності (2012–2020). <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 05.02.2022).
3. Дмитренко, А.В. (2010). Облік і аналіз витрат у будівництві: організація, методологія та методика: монографія. Полтава: Пол-тНТУ, 262 с.

4. Задорожний, З.-М.В. (2007). Внутрішньогосподарський облік в будівництві: методологія та організація : дис. ... доктора економ. наук: 08.00.09; Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет. URL: http://library.wunu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B5%D1%82%20%D0%9E%D0%90/%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%A1/%D0%97%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%97.%D0%92/%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F/dis_zadorozhnyy.pdf (дата звернення: 10.02.2022).
5. Задорожний, З.-М.В., & Крупка, Я.Д. та ін. (2020). Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації : монографія. Тернопіль: ВПЦ «Університетська думка», 295 с.
6. Задорожний, З.В. (2006). Внутрішньогосподарський облік у будівництві: монографія. Тернопіль: Економічна думка, 336 с.
7. Ляшенко, В.А., & Юхновська, Ю.О. (2013). Організація обліку витрат і калькулювання собівартості в будівництві. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*, 1(70), 110-113.
8. Кадол, Л.В. (2016). Актуальні проблеми визначення вартості будівництва. *Вісник Криворізького національного університету*, 43, 197-203.
9. Коба, О.В., & Миронова, Ю.Ю. (2018). Калькулювання собівартості робіт у будівництві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, 19.2, 29-33.
10. Красевський, В., & Пінчук, К. (2020). Удосконалення управлінського обліку та внутрішньогосподарського контролю у будівництві. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 98-107.
11. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт від 31 грудня 2010 р. № 573. Київ: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10#Text> (дата звернення: 03.02.2022).
12. Наказ Міністерства розвитку громад та територій України «Настанова з визначення вартості будівництва» від 01.11.2021 року № 281. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/building/pricing/koshtorysni-normy-ukrayiny/koshtorysni-normy-ukrayiny-z-vyznachennya-vartosti-budivnyctva/koshtorysni-normy-ukrayiny-nastanova-z-vyznachennya-vartosti-budivnyctva/> (дата звернення: 16.02.2022).
13. Національний Стандарт України «Настанова щодо визначення загальнопромислових та адміністративних витрат і прибутку у вартості будівництва» ДСТУ-Н Б.Д.1.1-3:2013. Київ: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=54105 (дата звернення: 16.02.2022).
14. Національний Стандарт України «Настанова щодо визначення прямих витрат у вартості будівництва» ДСТУ-Н Б.Д.1.1-2:2013. Київ: Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. URL: <https://dbn.co.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-1114#load> (дата звернення: 21.02.2022).
15. Осмятченко, В., & Пінчук, К. (2020). Удосконалення бухгалтерського обліку будівельно-монтажних робіт. *Економічний аналіз*, 30.1, 147-157. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.147>
16. Римар, Г.А. (2014). Облік, аналіз і контроль витрат у житловому будівництві : дис. ... кандидата економ. наук : 08.00.09; Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1550/1/aref.pdf> (дата звернення: 09.02.2022).
17. Топоркова, О.А., & Шрубковська, В.С. (2012). Витрати на будівельно-монтажні роботи-класифікація та порядок організації обліку. *Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту»*, 4, 51-56.

References:

1. Verkhohliadova, N.I., Kononova, O.Ie., & Ivanyska, T.Ie. (2017). Doslidzhennia teoretyko-metodychnykh aspektiv obliku ta formuvannia efektyvnoi metodyky obliku ta analizu upravlinnia hospodarskoiu diialnistiu budivelnoho pidpriemstva [Research of theoretical and methodological aspects of accounting and formation of effective methods of accounting and analysis of management of economic activity of a construction company]. Vena.: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 62 p. [in Ukrainian].
2. Derzhavna sluzhba statystyky. Statystychna informatsiia. Ekonomichna statystyka. Ekonomichna diialnist. Diialnist pidpriemstv. Vytraty na vyrobnytstvo produktsii (tovariv, posluh) pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti (2012–2020) [State Statistics Service. Statistical information. Economic statistics. Economic activity. Activities of enterprises. Expenditures on the production of products (goods, services) of enterprises by type of economic activity (2012-2020)]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 5 February 2022). [in Ukrainian].
3. Dmytrenko, A.V. (2010). Oblik i analiz vytrat u budivnytstvi: orhanizatsiia, metodolohiia ta metodyka (monohrafiia) [Accounting and cost analysis in construction: organization, methodology and techniques (monograph)]. Poltava: Pol-tNTU, 262 p. [in Ukrainian].
4. Zadorozhnyi, Z.-M.V. (2007). Vnutrishnohospodarskyi oblik v budivnytstvi: metodolohiia ta orhanizatsiia [Internal accounting in construction: methodology and organization]. *Doktora thesis*. Ternopil: Ternopilskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet. Retrieved from URL: http://library.wunu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/%D0%A4%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B5%D1%82%20%D0%9E%D0%90/%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%A1/%D0%97%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%97.%D0%92/%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F/dis_zadorozhnyy.pdf (accessed 10 February 2022). [in Ukrainian].
5. Zadorozhnyi, Z.-M.V., & Krupka, Ya.D. et al. (2020). Stan i perspektivy rozvytku bukhgalterskoho i upravlinskoho obliku v umovakh hlobalizatsii (monohrafiia) [Status and prospects of accounting and management accounting in the context of globalization (monograph)]. Ternopil: VPTs «Universytetska dumka», 295 p. [in Ukrainian].

6. Zadorozhnyi, Z.V. (2006). Vnutrishnohospodarskyi oblik u budivnytstvi (monohrafiia) [Internal accounting in construction (monograph)]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 336 p. [in Ukrainian].
7. Iliashenko, V.A., & Yukhnovska, Yu.O. (2013). Orhanizatsiia obliku vytrat i kalkuliuvannia sobivartosti v budivnytstvi [Organization of cost accounting and costing in construction]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo – State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, 1(70), pp.110-113. [in Ukrainian].
8. Kadol, L.V. (2016). Aktualni problemy vyznachennia vartosti budivnytstva [Current problems of determining the cost of construction]. *Visnyk Kryvorizkoho natsionalnoho universytetu - Bulletin of Kryvyi Rih National University*, 43, pp. 197-203. [in Ukrainian].
9. Koba, O.V., & Myronova, Yu.Iu. (2018). Kalkuliuvannia sobivartosti robot u budivnytstvi [Calculating the cost of construction work]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 19.2, pp. 29-33. [in Ukrainian].
10. Kraievskiy, V., & Pinchuk, K. (2020). Udoshkonalennia upravlinskoho obliku ta vnutrishnohospodarskoho kontroliu u budivnytstvi [Improving management accounting and internal control in construction]. *Ekonomichnyi visnyk. Seriya: finansy, oblik, opodatkuvannia – Economic Bulletin. Series: finance, accounting, taxation*, pp. 98-107. [in Ukrainian].
11. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku ta budivnytstva Ukrainy. (2010). Metodichni rekomendatsii z formuvannia sobivartosti budivselno-montazhnykh robot [Methodical recommendations for the formation of the cost of construction and installation work]. Order of Ukraine, adopted on 2010, Hruden 31, 573. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0573738-10#Text> (accessed 3 February 2022). [in Ukrainian].
12. Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy. (2021). Nastanova z vyznachennia vartosti budivnytstva [Guidelines for determining the cost of construction]. Order of Ukraine, adopted on 2021, Lystopad 01, 281. Retrieved from <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/building/pricing/koshtorysni-normy-ukrayiny/koshtorysni-normy-ukrayiny-z-vyznachennya-vartosti-budivnyctva/koshtorysni-normy-ukrayiny-nastanova-z-vyznachennya-vartosti-budivnyctva/> (accessed 16 February 2022). [in Ukrainian].
13. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. (2013). Natsionalnyi Standart Ukrainy «Nastanova shchodo vyznachennia zahalnovyrobnychyykh ta administratyvnykh vytrat i prybutku u vartosti budivnytstva» DSTU-N B.D.1.1-3:2013 [National Standard of Ukraine «Guidelines for determining overhead and administrative costs and profits in the cost of construction» DSTU-N B.D.1.1-3: 2013]. Retrieved from http://online.budstandart.com.ua/catalog/doc-page.html?id_doc=54105 (accessed 16 February 2022). [in Ukrainian].
14. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy. (2013). Natsionalnyi Standart Ukrainy «Nastanova shchodo vyznachennia priamykh vytrat u vartosti budivnytstva» DSTU-N B D.1.1-2:2013 [National Standard of Ukraine «Guidelines for determining direct costs in the cost of construction» DSTU-N B D.1.1-2: 2013]. Retrieved from <https://dbn.co.ua/load/normativy/dstu/5-1-0-1114#load>: (accessed 21 February 2022). [in Ukrainian].
15. Osmiatchenko, V., & Pinchuk, K. (2020). Udoshkonalennia bukhhalterskoho obliku budivselno-montazhnykh robot [Improving the accounting of construction and installation work]. *Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, 30.1, pp. 147-157. [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.147>
16. Rymar, H.A. (2014). Oblik, analiz i kontrol vytrat u zhytlovomu budivnytstvi [Accounting, analysis and control of costs in housing construction]. *Candidate's thesis*. Ternopil: Ternopilskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/1550/1/aref.pdf> (accessed 9 February 2022). [in Ukrainian].
17. Toporkova, O.A., & Shrubkovska, V.S. (2012). Vytraty na budivselno-montazhni roboty-klasifikatsiia ta poriadok orhanizatsii obliku [Costs of construction and installation work-classification and organization of accounting]. *Zbirnyk naukovykh prats Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu zaliznychnoho transportu imeni akademika V. Lazariana «Problemy ekonomiky transportu» – Collection of scientific works of Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan «Problems of transport economics»*, 4, pp. 51-56. [in Ukrainian].

Дата подання публікації 18.04.2022 р.

DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-2-11>